

smo Ti takrat zadnjič segali v prijateljske roke. Šel si kot vojak in junak nazaj na prvotno odkazano mesto. Tam za laškim gričem pa so zagrmeli topovi in zašumele so granate in šrapneli v grozno bojno žalostinko. Med drugimi si padel kot c. in kr. rezervni praporščak, bojujoč se z vso ognjevitostjo na čelu svojega voja, tudi Ti. Bogato je bilo Tvoje delo v šoli, še bogatejša pa zunaj na bojnih poljanah. Bodi torej oboje blagoslovljeno!

Naše nagrobnice ne morejo in ne segajo ob vznožje Dobrdoške visoke planote, pa naj Ti v počestjenju in slovo prepevajo iz dobrdobskih gajev in logov drobni ptički nedolžne melodije in mile pesmi, ki si jih tako jako ljubil.

Ob spominu na Te, dragi in blagi nam Andrej, se bo mnogokdaj porosilo naše oko — pa saj si vreden naših solz!

V. R.

MAKS KRIZMAN.

Po mučni bolezni, ki si jo je nakopal v težkem izvrševanju svojih vojaških dolžnosti, je umrl dne 22. decembra pri svojih starših v Sevnici tovariš Maks Krizman, učitelj v Št. Vidu pri Planini in kadet-aspirant 27. domobranskega polka. — Navdušeni učitelj, ki ga je dohitela smrt, starega komaj 24 let, je bil z vso dušo zavzet za svoj stan. Prezgodaj je moral od nas, nego da bi mogel vse svoje sile razviti v blaginjo ljubljene naroda. Bodi mu ohranjen blag spomin!

EMIL ŽAN.

Z bojišča prihaja prežalostna vest, da je že nekaj tednov pogrešani tovariš Emil Žan, učitelj na Viču pri Ljubljani in praporščak v 17. pohodnem polku — mrtev. Padel je za domovino in cesarja! Bil je delaven slovenski učitelj.

Domovina ohrani učitelju-junaku hvalen spomin!

CESARJEVA ZAHVALA ARMADI IN MORNARICI.

Na novoletno voščilo armadnega vrhovnega poveljnika feldmaršala nadvojvode Friderika je cesar odgovoril s to-le brzojavko:

»Globoko občutena novoletna voščila na bojiščih stoječe oborožene sile, ki ste Mi jih ravno izrekli, so Me globoko ganila. Vaš pogled na preteklo vojno leto Mi da s ponosnim veseljem spoznati zupanje, ki navdaja Mojo oboroženo silo v zavesti vseh teh uspehov, katere označuje naš in naših zaveznikov sedanja vojni položaj. Če se nam je tudi spomladi postavil z Italijo zavratno nov sovražnik nasproti, so vendar hrabri branilci na Tirolskem in Koroškem ter Moja junaška armada ob Soči kljubovali vsem njegovim naskokom. Z zavzetjem Belgrada po sijajno slavnem prekoračenju Dunava in Save so Naše in nemške armade ponesele svoje zastave daleč na Balkan. Kamor se ozrem, vidim na kopnem in na morju nemotno se bojevati Svojo brambno silo na

severu in na jugu, navdano s koprnjenjem naprej. Zahvaljujem se toplo Vam za vsa čuvstva in zagotovila, ki ste Mi jih izrazili, ter prosim nebo za blagoslov Moji brambni sili in za jekleni ščit in ostri meč domovine.

Franc Jožef m. p.

Vrhovni armadni poveljnik feldmaršal nadvojvoda Friderik je izdal nato armadno povelje, v katerem sporoča vsej vojski to zahvalo najvišjega gospodarja.

VOJNA RAZSTAVA NA DUNAJU.

Na Dunaju otvorijo 1. maja 1916 veliko vojno razstavo.

»VOJAŠKI SLUŽBENI JEZIK«.

Oficijozna »Information« javlja, da se bo v prihodnje v vseh učnih zavodih brez izjeme uvedel obligatorični pouk »vojaškega službenega jezika«.

CESARJEV FONOGRAM.

Predsedstvo vojaškega sirotinskega pomožnega fonda skupne oborožene sile je sprejelo patriotično idejo, preskrbeti fonografsko sprejetje glasu Njegovega Velikanstva, da se da tako narodom monarhije in njenim prijateljem prilika, slišati glas vladarjev. Cesar je takoj izjavil, da ugodni prošnji. Sprejetje glasu se je izvršilo 14. decembra v Schönbrunn. Preden je govoril v aparat, je cesar vprašal, ali je sprejet tudi glas nemškega cesarja, na kar se mu je povedalo, da se je nemško društvo obrnilo z enako prošnjo na nemškega cesarja. Cesar je govoril v aparat z jasnim glasom in markantnim naglašanjem. Poročnik Kronau, ki je vodil sprejemanje, je stavil na to aparat takoj v akcijo, in čisto so zvenele iz njega ravno kar izgovorjene besede. Fonogram pride v izprodajo meseca januarja.

ZA DRAGINJSKO DOKLADO DRŽAVNIM URADNIKOM.

Splošno avstrijsko uradniško društvo nam javlja, da je ravno predložilo vladi prošnjo, naj z ozirom na težavni položaj priskoči državnim uradnikom na pomoč z dovolitvijo draginjskih prispevkov do povratka normalnih razmer. — Deputacija poštne uradnikov je intervenirala pri kompetentnih ministrih zaradi draginjskih doklad. Trgovinski in finančni minister sta izjavila, da priznavata, da bi bila splošna draginjska doklada za državne uslužbenke primerna in potrebna.

PROFESORJI - VOJAKI IN UČITELJI-VOJAKI NA OGRSKEM.

ki niso sposobni za službo na fronti, temveč le za pomožne vojaške službe, so odpuščeni domov, da se posvetijo svojemu poklicu.

PLAČE OGRSKIH DRŽAVNIH POSLANCEV.

Znano je, da imajo ogrski državni poslanci namesto dijet letno plačo, in sicer vsak 7900 kron. Zda, ko so na Ogrskem uvedli vojni davek, je nastalo vprašanje, če je treba vojni davek plačevati tudi od poslanskih plač. Stvar je prišla do uprav-

nega sodišča in to je odločilo, da od poslanskih plač ni treba plačevati vojnega davka.

600 NOVIH MILIJONARJEV.

Tekom sedanje vojne je na tisoče ljudi izgubilo življenje, zdravje in imetje, na tisoče pa jih je brez posebnega truda obogatelo. Nemški listi računajo, da je le v naši državi kakih 600 oseb, ki so med vojno postali milijonarji, koliko jih je pa še, ki so pridobili sicer manjša, a vendar znatna imetja. Teh vojnih dobičkov se drže kri, znoj in solze tisočev in tisočev ubogih ljudi.

ANGLEŠKI DUHOVNIKI BI ŠLI RADI V VOJNO.

»Daily News« poročajo, da je nad tisoč duhovnikov v Londonu napravilo pismo prošnjo na londonskega nadškofa, naj dovoli, da smejo duhovniki vstopiti v armado.

MOBILIZACIJA AVSTRIJSKIH ŽEN.

Ženske organizacije, od katerih vojno ministrstvo pričakuje predlogov o uporabi žensk v zaledju, so imele na Dunaju že več posvetovanj. Predvsem izkušajo dobiti temelj, na katerem naj bi slonela takozvana ženska mobilizacija. Do sedaj se je razpravljalo o varstvu mater, mladine in otrok, o šolanju žensk, določila se je tudi približno njihova zmožnost za delo, govorilo se je tudi o posvetovalnicah, starosti, zaslužku in prilikah za žensko delo. Vse organizacije so izvolile ožji odbor, ki vodi nadaljna posvetovanja. Vojnemu ministru se bo na ta način stavilo enotne in složne predloge vsega avstrijskega ženstva.

DOSEDANJI DOBIČEK VOJNIH ZNAMK.

Trgovsko ministrstvo je nakazalo vdovskemu in sirotinskemu skladu celokupne oborožene sile zopet 400.000 kron. Skupno je doslej prejel omenjeni fond od izkupička vojnih znamk 1 milijon kron.

KRUŠNE KARTE.

»Zeit« poroča, da bodo najbrž uvedene obligatorične krušne karte za celotno monarhijo. Dosedaj so uvedene krušne karte le v večjih krajih. Tudi razmišljajo merodajni krogi o tem, ali bi ne kazalo deliti karte ter uvesti posebne nakaznice za kruh in posebne za moko.

CENZURA ZA POŠTNE POŠILJATVE.

Omejitev, ki so jim cenzuri zavezane poštne pošiljatve v uradnem okolju poštnega in brzojavnega ravnateljstva za Trst, Primorsko in Kranjsko podvržene:

- Strogo je prepovedano po pošti pošiljati državnemu interesu škodljiva poročila. K temu je šteti četudi dozdevno nedolžne vesti o vojaških stvareh, kakor na primer: o prihodu in odhodu častnikov, o nastavljanju ali prehodu vojaštva, o pošiljanju ali shranjevanju vojaškega blaga itd.
- Pisma se morajo predajati odprta. Na pismih kakor na dopisnicah mora biti označeno odpošiljateljevo ime in naslov.
- Tudi denarna pisma (vrednostna pisma, vrednostne škatle) se oddajajo na

pošto odprta in se smejo zapreti šele vprito poštne uslužbenca. Predajatelj pokaže ovitek (škatljo) in vsebino, da se uradnik, ki sprejema, prepriča, da ni kakih pismenih sporočil. Nato dene predajatelj pod vednim nadzorstvom uradnikove vsebine v ovitek (škatljo), ga (jo) zapre in zapečati s seboj prinesenim pečatnikom. Luč in pečatni vosek preskrbi urad. Za odprto predajo se ne plača višje pristojbine. Določila o jamstvu ostanejo s tem nedotaknjena. Znamke se prilepijo šele tedaj, ko je pismo (škatljo) zapečaten (zapečaten). — d) Na odrezku poštne nakaznice in spremnic ne sme biti pisane drugega kot odpošiljateljev naslov. Samo pri vplačilih za državne blagajne in urade je dovoljeno na odrezkih poštne nakaznice ter na zadnji strani poštne-hranilničnih položnic in davčnih vplačilnic postaviti take podatke, ki omogočujejo pravilno zaračunanje dotičnega zneska. — e) Poštnim zavitkom se ne sme pridevati zasebnih pismenih poročil. — f) Prepovedano je rabiti v pismih in dopisnicah šifre, hebrejske pismenke, stenografijo in izvenevropske jezike. — Občinstvo se v lastnem interesu pozivlja, da se ravna strogo po teh določilih, ter se opozarja na to, da se pošiljke, ki ne odgovarjajo cenzurnim predpisom, ali sploh ne odpošljejo, ali pa vsaj (kakor na primer zaprta pisma) zaradi otežkočene cenzure šele z občutno zamudo.

GROF TISZA IN NARODNOSTI NA OGRSKEM.

V svojem novoletnem govoru se je spominjal ogrski ministrski predsednik grof Tisza tudi nemadžarskih plemen. Eno glavnih načel ogrske politike — je rekel — mora biti to, da se ustvari duševna harmonija s plemeni, ki žive v ogrski domovini. Vzrok vdanosti vseh prebivalcev je v tem, da narodna ogrska država, enotnost političnega naroda, ni zgrajena na zatiranju, marveč na podlagi popolne pravne enakosti in dalekosežnih enakih pravic različnih jezikov in kultur, potem na dobrohotnem podpiranju različnih kulturnih in socialnih interesov! Po tej poti moramo nadaljevati. Pomanjkljivosti, ki se kažejo tupatam na našem državnem organizmu, moramo izpopolniti! —

ODLIKOVANJA ZA VOJNE INVALIDE.

Uradno poročajo: Vrhovno armadno poveljstvo je odredilo, da se vsi vojni invalidi, ki dosedaj še niso dobili nobenega

je uvrstil med prvoborilce za kulturni, posebno pa gospodarski napredek našega naroda. Tako je bil ustanovnik Čitalnice, kjer je opravljal posel blagajnika do svoje smrti, ustanovnik in najagilnejši delavec v Okrajni posojilnici, ki mu je bila posebno pri srcu ter je kot strokovnjak vedno resno svaril pred razdorom, ki se je zaradi nastalih političnih razmer vrival v zavod. Razentega je bil ustanovnik in dolgoletni blagajnik Kmetijske podružnice, šolski ogleda Franc-Jozefove šole in blagajnik krajnega šolskega sveta.

Iz vsega razvidimo, da smo dobili svojega nepozabnega pokojnika povsod, povsod so mu zaupali najodgovornejši in najtežavnejši posel, ker so se zanašali na njegov kremeniti značaj, na njegovo poštenost in na njegovo vztrajnost, ki je bila prava češka vztrajnost.

O resničnosti reka, da je nehvaležnost plačilo sveta, se je moral žal, tudi dragi pokojnik večkrat prepričati, a to ga ni motilo v njegovem delovanju, ampak šel je nemoteno naprej po začrtani poti za smotri, ki si jih je stavil.

Vkljub vsem vrlinam, ki jih je imel tovariš Kryl v toliki meri, niso njegovih prsi dičili ne zlati križci ne zlate kolajne — Kmetijska družba je odlikovala s srebrno kolajno — pa vsaj mu tega tudi ni bilo treba, ker dičilo ga je zlato srce in kristalno čist značaj. Čutil se je v svoji skromnosti srečnega, ko je videl, kako ga

čislamo in ljubimo vsi, in to mu je bilo najlepše plačilo.

Spomin na takega moža bo živel še v poznih časih, sad njegovega truda bodo uživali tudi poznejši rodovi, ker mož ni živel le sebi in sedanosti, ampak živel je splošnosti in bodočnosti. T.

Iz mučeništva tovariša Janka Janežiča.

Pokojni Janko Janežič, vadniški učitelj in bivši okrajni šolski nadzornik v Ljubljani, ki je po dolgotrajni in trpljenja polni bolezni umrl dne 2. decembra prejšnjega leta, je bil v zadnjih časih res pravi mučenik. Dokaz temu je pismo, ki ga je pisal z Dunaja svojemu prijatelju in tovarišu Antonu Likozarju in ki slove:

Ljubi tovariš!

Sama kost in koža sem. Z menoj je pri kraju. Že dneve imam tisto nesrečno temperaturo, ki ne obeta nič prida.

Ko sem prišel nazaj na Dunaj, so mi takoj rekli, da moram biti operiran. G. zdravnik-operator me je zagotavljal, da operacija ne bo težka (?).

Ker sem imel svoj čas srčno nedrozo, sem ga opozoril, da narkoze ne bom prestal.

»No, prav, da ste mi to povedali, potem Vas bomo le injicirali«, mi je odgovoril.

Misli si, kako mi je bilo pri srcu ob tej vesti.

Operacija se je vršila šele tretji dan. — Ta dušna muka! V operacijski sobi so me privezali z jermeni na operacijsko mizo, mi pokrili obraz, in nato se je pričela mesarija.

Ker nisem bil narkotiziran, sem slišal vse. Besede, kakor: Säge, Tupfer, Pinzette, Wasser, Meißel i. dr., mi še danes zvene po ušesih.

Dokler so rezali meso, nisem čutil bogvedi kaj, a druga je bila, ko so mi pričeli izrezavati desno gornjo čeljust.

Hreščalo je po moji glavi strahovito. Zdelo se mi je, kakor da se nekje v bližini podirajo hrasti.

Kaj je izruvanje zoba proti ekciziji čeljusti!

Zdravniki so mi prepovedali vsako pisarjenje, vendar je moja prijateljska dolžnost, da Ti pred smrtjo še enkrat pišem.

Priporočam se Tebi in vsem tovarišem in znancem v prijazen spomin!

Tvoj

Janko Janežič.

ko ga je pozneje isti tovariš obiskal na njegovem domu, ni mogel ubogi Janežič nič več govoriti. — Zadnje besede, ki jih je hotel povedati prijatelju Likozarju, je s tresočo, popolnoma oslabele roko napisal na tri listke. Te poslednje besede, govornjene pred obličjem smrti, se glase:

Hvala Ti lepa!

Jaz sem jako slab. Bog me reši tega trpljenja!

Želel sem Te še videti, dasi že komaj reagiram.

Ljubi Tone, jaz ne užijem drugega nego dve skudelici mleka na dan, a še to z največjo težavo.

Prosim Te, zavzemi se zame in za mojo vdovo, če bi bilo treba!

Prosim, povej ženi, naj ne bo v skrbeh zaradi tega, ker vedno dvomi!

Pozdravi tovariše!

Leči moram!

In je legel in zaspal za — vedno! — Ubogi trpin! Rešeni mučenik!

Naročajte in širite „Učiteljskega Tovariša“!